

opusdei.org

Kristuse surm on kristlase elu

Püha Josemaría pidas seda
jutlust Suurel Reedel, 15. aprillil
1960

09.04.2020

See nädal, mida ristirahvas
traditsiooniliselt suureks nimetab,
pakub meile veelkord võimaluse
vaadelda – taaselustada – neid hetki,
mil Jeesuse elu lõpule jõuab. Kõik
see, mille erinevad vagadusilmingud
meile nende päevade jooksul meelde
toovad, on mõistagi suunatud
Ülestõusmise poole, mis on meie usu

alusmüür, nagu kirjutab püha Paulus. Kuid ärgem sel teel liigselt kiirustagem. Ärgem laskem unustusse vajuda millelgi väga lihtsal, mis võib-olla mõnikord meie eest põgeneb: me ei saa osa Issanda ülestõusmisest, kui me ei ühine Tema kannatuse ja surmaga. Et Püha Nädala lõpus koos Kristusega auhiilguses olla, on esiteks vaja osaleda Tema ohvris ja olla Temaga üks Ta surmas Kolgatal.

Kristuse suuremeelne eneseohverdus on väljakutse patule – reaalsusele, mille vastuvõtmine on ühtaegu raske ja vaieldamatu. *Mysterium iniquitatis*, loodu seletamatu kurjus, mis uhkuse tõttu paneb inimese vastu astuma Jumalale. See lugu on sama vana kui inimkond.

Meenutagem meie esivanemate pattulangemist, millele järgnes kogu rikutuse ahel, mis tähistab inimeste teed, ja lõpuks meie isiklikud mässud. Ei ole kerge mõõta patu

loomuvastasust ja saada aru kõigest, mida selle kohta ütleb usk. Me peame mõistma, et isegi inimlikes asjades mõõdetakse solvangu raskust solvatu tähtsusega – tema isikliku väärtusega, sotsiaalse väärikusega, tema omadustega. Kui aga inimene solvab Jumalat, siis loodu eitab oma Loojat.

Kuid *Jumal on Armastus*. Kurjuse kuristikku, mille patt endaga kaasa toob, on ületanud lõputu Armastus. Jumal ei hülga inimesi. Jumala plaan näeb ette, et meie vigade parandamiseks, kaotatud ühtsuse taastamiseks ei piisa Vana Seaduse ohvritest – on vaja sellise inimese eneseohverdust, kes oleks samal ajal ka Jumal. Me võime ette kujutada – et sellele mõõtmatu müsteeriumile mingil moel lähemale jõuda – pühimat Kolmainsust oma lõpmatu armastuse katkematus ja intiimses sidemes koos nõu pidamas, ja selle igavese otsuse lõpptulemus on see, et

Jumal Isa ainusündinud Poeg võtab endale meie inimliku seisundi, võtab enda peale meie vaevad ja valud, et lõpetada ristipuul.

See tuli, see soov täita Jumal Isa päästvat otsust täidab kogu Kristuse elu alates Tema sünnist Petlemmas. Kolme aasta jooksul, mil jüngrid Temaga koos elasid, kuulsid nad Teda lakkamatult kordamas, et Tema toit oli täita selle tahtmist, kes Ta oli läkitanud, kuni Ta Suure Reede pärastlõunal ohvriks toodi: *ja langetanud pea, heitis hinge*. Nende sõnadega kirjeldab Jeesuse surma Püha apostel Johannes. Kõigi inimeste pattudega koormatud Risti raskuse all sureb Jeesus vägivaldset surma meie pattude alatuse pärast.

Mõtisklegem Issandast, kes on pealaest jalatallani haavatud armastuse pärast meie vastu. Lausega, mis on lähedal tõeale, kuid ei suuda öelda kõike, võime korrata

ühe sajanditetaguse kirjaniku sõnu:
„Jeesuse keha on valu portree.”
Nähes inimvareks muudetud
Kristust, ristilt maha võetud ja Ema
kätte antud elutut keha, nähes seda
hävitatud Kristust, võiks järeldada, et
see pilt on kõige selgem näide
kaotusest. Kus on rahvahulk, kes
Talle järgnes, ja kuningriik, mille
tulekut Ta ette kuulutas? Kahtlemata
ei ole see kaotus, see on võit: nüüd
on lähemal kui kunagi varem
Ülestõusmise hetk, auhiilguse
avaldus, mille Ta oma kuulekusega
on kätte võitnud.

Kristuse surm kutsub meid kristliku elu täiusele

Lõpetasime just Kolgata draama
taaselustamise, mida ma nimetaksin
esimeseks ja algupäraseks, Jeesuse
Kristuse enda pühitsetud Missaks.
Jumal Isa saadab oma Poja surma.
Jeesus, ainusündinud Poeg, embab
ristipuud, kus Ta tuleb *hukata*, ja Isa

võtab Ta ohvri vastu. Otsekui Risti viljana valatakse inimkonna peale välja Püha Vaim.

Kannatuse tragöödiaga jõuab lõpule meie enda elu ja kogu inimkonna ajalugu. Suurt Nädalat ei saa kahandada pelgale mälestusele, sest see on Jeesuse Kristuse müsteeriumi vaatlemine, mis jätkub meie hinges. Kristlase kohustus on olla *alter Christus, ipse Christus*, teine Kristus, Kristus ise. Ristimise kaudu oleme me kõik omaenda olemasolu preestrid, et tuua *vaimseid ohvreid, mis on Jumalale meelepärased Jeesuse Kristuse kaudu* ja et teha kõiki tegusid kuulekuse vaimus Jumala tahtele, põlistades nii inimeseks saanud Jumala missiooni.

Selle mõistmine paneb meid mõtlema omaenda nõrkustele, isiklikele eksimustele. Need vaatlused ei peaks meilt aga julgust võtma ega sisendama meisse

skeptilist hoiakut, mida omavad need, kes on minetanud kõrged ideaalid. Sest Issand tahab meid sellisena, nagu me oleme, et me osaleksime Tema elus, et me võitleksime olemaks pühad. Pühadus – kui palju kordi me lausume seda sõna nii, nagu oleks sel tühi kõla! Paljude jaoks on see isegi kättesaamatu ideaal, askeetika, mitte konkreetne eesmärk, elav reaalsus. Nii ei mõelnud esimesed kristlased, kes täiesti loomulikult ja väga tihti üksteist pühakuks nimetasid:
*Tervitage Filologost ja Juuliat,
Neereust ja ta õde ja Olümpast ning
kõiki pühasid, kes on nendega!
Tervitage kõiki pühasid Kristuses
Jeesuses!*

Nüüd, sel hetkel Kolgatal, kui Jeesus on juba surnud ja Tema võidu auhiilgus ei ole veel avaldunud, on hea võimalus uurida oma kristlaselu soove, pühadust, reageerida usuga oma nõrkustele ning panna

armastust igapäevastesse asjadesse, usaldades Jumalat. Patu koge mus peab meid juhtima valu juurde, küpsemale ja sügavamale otsusele olla ustav, end tõeliselt Kristusega samastada, vastu pidada – maksku mis maksab – selles preesterlikus ülesandes, mille Ta on usaldanud eranditult kõigile oma jüngritele ja mis innustab meid olema maailma sool ja valgus.

Kristuse surma üle mõtisklemine kutsub meid täieliku siirusega vaatama oma igapäevastele tegemistele, võtma tõsiselt usku, mida me tunnistame. Seega ei saa Püha Nädal olla mingi „püha vahemäng”, aeg, mis on välja võetud inimlikest huvidest juhitud elust. See peab olema võimalus tungida Jumala armastuse sügavustesse, et seda saaks nii sõnade kui ka tegudega inimestele näidata.

Kuid Issand seab tingimused. See on Tema käsk, mille on jäädvustanud püha Luukas ja mida ei saa kõrvale jätta: *Kui keegi minu juurde tuleb ja ei vihka oma isa ja ema ja naist ja lapsi ja vendi ja õdesid ja veel pealegi iseene elu, see ei saa olla minu jünger.* Need on karmid sõnad. Tõesti, sõna „vihkama” ei väljenda täpselt Jeesuse öeldu algset mõtet. Igal juhul olid Issanda sõnad rasked, mida ei saa kahandada „vähem armastamiseks”, nagu seda mõnikord on tõlgendatud, et lauset pehmendada. Selle lause teravus ei ole kohutav mitte seepärast, et selles on negatiivne ja halastamatu suhtumine, sest Jeesus, kes nüüd räägib, on seesama, kes käsib teisi armastada nagu iseennast ja kes annab oma elu inimeste eest. See väljend näitab lihtsalt, et Jumalale ei saa anda poolikut vastust. Kristuse sõnu võib tõlkida „armastada rohkem”, „armastada paremini”. Me ei tohi armastada isekalt ja osaliselt,

me peame armastama Jumala armastusega.

Sellest ongi siin juttu. Keskendugem Jeesuse viimasele nõudmisele: *et animam suam*. Elu, hinge ennast – seda nõuab Issand. Kui me oleme upsakad, kui muretseme ainult oma isikliku mugavuse pärast, kui seame end teiste ja kogu maailma keskpunktiks, siis ei ole meil õigust end kristlaseks nimetada, Kristuse jüngriks pidada. Ennast tuleb anda tegude ja tõega, mitte ainult sõnadega.³⁰⁷ Jumala armastus kutsub meid võtma otsustavalt risti, tundma enda õlul terve inimkonna raskust ning täitma oma elu- ja tööoludes ühtaegu selget ja armastavat Isa tahtet. Vaadeldavas kirjakohas jätkab Jeesus: *Kes ei kanna oma risti ega käi minu järel, see ei või olla minu jünger.*

Nõustume kartmatult Jumala tahtega. Teeme kõhklusteta otsuse ehitada kogu oma elu kooskõlas

sellega, mida meile õpetab ja mida meilt nõuab usk. Kindel see, et meil tuleb võidelda, kannatada ja tunda valu, kuid kui meil on tõeline usk, siis ei tunne me end kunagi õnnetuna. Ka keset muresid ja isegi laimu tunneme õnne, mis innustab meid armastama teisi, et aidata neil osa saada meie üleloomulikust õnnest.

Kristlased silmitsi inimkonna ajalooga

Olla kristlane ei tähenda ainult isiklikku rahulolu – see nimetus ja tema olemus nõuab missiooni. Eelnevalt me meenutasime, et Kristus kutsub kõiki kristlasi olema maa sool ja valgus. Seda käsku korrates ja Vana Testamendi tekstidele toetudes paneb püha Peetrus kirja sõnad, mis annavad sellest ülesandest väga selge pildi: *Te olete „valitud sugu, kuninglik preesterkond, püha rahvas,*

omandrahvas, et te kuulutaksite tema kiidetavust”, kes teid on kutsunud pimedusest oma imelisse valgusse.

Kristlaseks olemises pole midagi juhuslikku, see on jumalik tegelikkus, mis juurdub sügavalt meie ellu, andes meile puhta pilgu ja tugeva tahte tegutseda nii, nagu tahab Jumal. Nõnda saame me teada, et kristlase palverännak maailmas peab muutuma lakkamatuks teenimiseks, mida tehakse erineval viisil vastavalt igaühe olukorrale, kuid alati armastuse pärast Jumala ja ligimese vastu. Olla kristlane tähendab tegutsemist, mõtlemata isikliku mainekuse või auahnuse väikestele saavutustele või eesmärkidele, mis näivad õilsamad nagu filantroopia või teiste muredele kaasa tundmine. Olla kristlane tähendab mõtisklemist selle armastuse sügavaima mõtte üle, mida Jeesus Kristus ristil surres meie vastu üles näitas.

Mõnikord ei osata sellesse Jeesuse müsteeriumi tungida. See avaldub näiteks nende inimeste suhtumises, kes näevad kristluses praktikate kogumit või vagadus tegusid, tajumata nende sidet igapäevaeluga ja pakilisusega tulla vastu teiste vajadustele ning püüda heastada ebaõiglust.

Ma ütleksin, et sellise mõtteviisi omanikud ei ole veel mõistnud, mida tähendab see, et Jumala Poeg sai lihaks, et Ta võttis endale inimese keha, hinge ja hääle, et Ta jagas meie saatust kuni kõige hirmsama surmakogemuseni. Võib-olla peavad mõned tahtmatult Kristust võõraks inimeste keskel.

Teised kalduvad seevastu kujutlema, et inimeseks jäämiseks on vaja summutada kristliku dogma mõningad kesksed aspektid. Nad käituvad nii, nagu palveelu, Jumalaga pidev suhtlemine, seisneks

vastutuse eest põgenemises ja maailma hülgamises. Nad unustavad, et just Jeesus oli see, kes andis meile teada, millise äärmuseni tuleb elada armastuses ja teenimisvaimus.

Ainult siis, kui me püüame mõista Jumala armastuse saladust – selle armastuse, mis kestab surmani –, oleme võimelised end täielikult teistele andma, laskmata raskustel või ükskõiksusel endast võitu saada.

See on usk surnud ja ülestõusnud Kristusesse, kes on kohal meis kõigis igal eluhetkel; kes valgustab meie südametunnistust, õhutades meid osalema kogu oma jõuga inimkonna ajaloo keerdkäikudes ja probleemides. Selles ajaloos, mis algas maailma loomisega ja mis lõpeb aegade täituses, ei ole kristlane pagendatu. Ta on inimühiskonna kodanik, tema hing on täis igatsust Jumala järele, kelle armastust ta juba ajalikus elus hakkab aimama ja kelles ta tunneb ära eesmärgi, kuhu

me oleme kutsutud kõik, kes me maa peal elame.

Kui teid huvitab minu isiklik kogemus, siis võin öelda, et olen alati kujutlenud oma preestri- ja hingekarjasetööd kui ülesannet aidata igaühel elu nõudmistele vastu astuda, aidates tal avastada seda, mida Jumal temalt konkreetselt palub, panemata mingit piiri pühale sõltumatusele ja õnnistatud isiklikule vastutusele, mis iseloomustavad kristlikku südametunnistust. Selline käitumisviis ja vaim põhinevad austusel ilmutatud tõe olemisülesuse vastu ja armastusel inimese vabaduse vastu. Võiksin lisada, et see põhineb ka kindlusel, et ajalugu ei ole ette määratud ning on avatud paljudele võimalustele, mida Jumal ei ole tahtnud sulgeda.

Kristuse järgimine ei tähenda templisse põgenemist, kehitades õlgu ühiskonna arenemise, inimeste ja

rahvaste õnnestumiste ja eksimuste ees. Vastupidi, ristiusk paneb meid nägema maailma kui Issanda loomingut ning hindama seepärast kõike õilsat ja ilusat, tunnustama Jumala näo järgi tehtud inimese väarikust ja imetlema väga erilist vabaduse andi, mis teeb meist oma tegude peremehed ja me võime – Taeva armu läbi – kujundada oma igavest saatust.

See oleks usu mahategemine, selle kahandamine maiseks ideoloogiaks, kui me heiskame poliitilis-religioosse lahingulipu ja mõistame hukka eitea-millise jumaliku võimu nimel need, kes ei jaga meie arvamust probleemidest, mida oma olemuse tõttu saab lahendada mitmel viisil.

Kristuse surma mõtet süvendades

Kõrvalepõikel, mille ma tegin, pole teist eesmärki kui teha nähtavaks keskne tõde: tuleb meeles pidada, et kristlase elu mõte peitub Jumalas.

Inimesed pole loodud ainult selleks, et ehitada võimalikult õiglast maailma. Me oleme maa peal ka selleks, et astuda ühendusse Jumala endaga. Jeesus ei lubanud meile ei mööduvat mugavust ega maist au, vaid Jumal Isa maja, mis meid tee lõpus ootab.

Suure Reede liturgias on imeline hümn: *Crux fidelis*. See kutsub meid laulma ja pühitsema Issanda kuulsusrikast võitlust, ristitrofeed, Kristuse hiilgavat võitu, mille maailma Lunastaja ennast ohverdades saab. Jumal, kogu loodu isand, ei kinnita oma kohalolekut relvajõul ega isegi mitte oma järgijate ajaliku võimuga, vaid oma lõputu armastuse suurusega.

Issand ei hävita inimese vabadust – just Tema on meid vabaks teinud. Sellepärast ei tahagi Ta pealesunnitud vastuseid, Ta tahab otsuseid, mis tulevad

südamesügavusest. Ja Ta tahab meilt, kristlastelt, et me elaksime nii, et meiega suhtlejad kuuleksid meie nõrkuste, vigade ja puuduste kohal Kolgata armastusdraama kaja. Kõik, mis meil on, oleme saanud Jumalalt; et olla sool, mis maitsestab, valgus, mis toob inimestele uue rõõmu sellest, et Tema on Isa, kes armastab mõõtmatuselt. Kristlane ei ole maailma sool ja valgus mitte sellepärast, et ta võidab või võidutseb, vaid seepärast, et ta annab tunnistust Jumala armastusest; ja ta ei ole sool, kui ta ei anna maitset, ta ei ole valgus, kui ta oma eeskuju ja õpetusega ei anna tunnistust Jeesusest, kui ta kaotab selle, mis on tema elu mõte.

On hea, kui püüame sügavamalt mõista, mida meile ilmutab Kristuse surm, peatumata välistel vormidel või kinnistunud väljenditel. Meil on vaja tõeliselt ja täienisti siseneda stseenidesse, mida me neil päevil uuesti läbi elasime: Jeesuse valu,

Tema Ema pisarad, jüngrite põgenemine, pühade naiste julgus, Johannese ja Nikodeemuse söakus, kui nad paluvad Pilaatuselt Issanda keha.

Eelkõige tulgem lähemale Jeesusele Tema surmas ja ristil, mille siluett Kolgata tipus välja joonistub. Kuid lähenegem siiralt, keskendunult, mis on märk kristlikust küpsusest. Nii tungivad Kannatuse jumalikud ja inimlikud sündmused meie hinge nagu sõnad, millega Jumal meie poole pöördub, et paljastada meie südame saladusi ja meile ilmutada, mida Ta meie elult ootab.

Ma nägin palju aastaid tagasi üht pilti, mis mulle sügavalt meelde jäi. See kujutas Kristust ristil ja ristipuu kõrval kolme inglit: üks nuttis kurbusest, teisel oli käes nael, just nagu veendumaks, et kõik see on tõsi, kolmas oli palvesse süvenenud. See on alati päevakohane

tegevuskava meile kõigile: nutta, uskuda ja palvetada.

Risti ees tunneme kurbust oma pattude pärast, kogu inimkonna pattude pärast, mis on Jeesuse surma saatnud. Me tunnistame oma usku, et tungida sellesse ülevasse tõtte, mis ületab kogu arusaamise, ja et imetleda Jumala armastust. Me palvetame, et Kristuse elu ja surm saaksid meile eeskujuks ning innustaksid meie elu ja eneseandmist. Ainult siis saame end nimetada võitjaks, sest siis võidab meis ülestõusnud Kristus ja surm muutub eluks.